

Ünnepelt a BARÁTSÁG

Különleges eseménynek adott otthont 2019. február 20-án az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala. A Szalayné Sándor Erzsébet nemzetiségi ombudsmanhelyettes és az Országos Nemzetiségi Önkormányzatok Szövetsége által közösen szervezett, a Miniszterelnökség támogatásával megvalósult rendezvényen a BARÁTSÁG folyóirat megalapításának 25 éves jubileumára gyűltek össze a résztvevők. A közel száz fős közönségben a hazai nemzetiségi közélet jeles képviselői, így Ritter Imre német nemzetiségi képviselő, Alexov Lyubomir szerb, Farkas Félix roma, Kissné Köles Erika szlovén, Kreszta Traján román, Sianos Tamás görög és Szuperák Brigitta urkán nemzetiségi szószólók, valamint Kramarenkó Viktor ruszin, Szutor Lászlóné szerb és Agárdi Szpirosz Bendegúz görög országos nemzetiségi önkormányzati elnökök mellett nemzetiségi művészek, pedagógusok, továbbá a nemzetiségek kultúrája iránt fogékony, a folyóirat negyedszázados tevékenységét figyelemmel kísérő érdeklődők is szép számmal helyet foglaltak. Az eseményt az MTVA Nemzetiségi és Külhoni Főszerkesztősége rögzítette. A rendezvény nyitányaként az Alapvető Jogok Biztosának Hivatala munkatársaiból álló kórus adta meg az alaphangot, hiszen az általuk előadott kórusművek a hazai német, örmény, roma és szlovák nemzetiségeink dallamkincséből válogatva mutatták be a kultúrák sokszínűségét.

Ezt követően Fürjes Zoltán, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkára köszöntötte a megjelenteket. A program házigazdájaként Szalayné Sándor Erzsébet nemzetiségi biztoshelyettes foglalta össze a BARÁTSÁG folyóirat elmúlt 25 év alatt elért eredményeit. Mayer Éva főszerkesztő összegezte a folyóirat eddigi fejlődését és jövőbeli terveit. A rendezvény második felében Angelidis Vasilis/Zeys és a Milosevits Mirkó – Kullai Tímea duó zenei műsorszámával színesített irodalmi program keretében mutatkozott be néhány olyan nemzetiségi kötődésű alkotó, akiknek munkássága szorosan kapcsolódik a BARÁTSÁG folyóirat elmúlt 25 évéhez. A műveikből felolvasó Berényi Máriával, Dzsotjánne Krajcsír Piroskával, Fábíán Évával, Káli-Horváth Kálmánnal, Michelisz Józseffel, Milosevits Péterrel és Svetla Kjosevával Mayer Éva beszélgetett, felidézve az írók keletkezésének körülményeit és a sok éves együttműködéshez kapcsolódó élményeit. A megszólaló irodalmárok kiemelték annak jelentőségét és fontosságát, hogy a folyóirat folyamatosan teret biztosít a nemzetiségi közösségek anyanyelvein alkotó művészek írásainak megjelenéséhez.

A rendezvény a 25. születésnapot köszöntő torta felszételével zárult.

Az AJBH kórusa nyitotta jó hangulatú műsorral a rendezvényt

Bajtai László felvételei

Dr. Fürjes Zoltán, a Miniszterelnökség egyházi és nemzetiségi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkárának köszöntője

Szerzőinkkel,
olvasóinkkal,
barátainkkal
megtelt
a Korczak Terem

Tisztelt Hölgyeim és Uraim! Kedves Vendégek!

Megtisztelő, hogy itt lehetek ma Önökkel, hiszen az ember mindig örül, ha erős és időtálló barátságokat lát. Márpedig ez a BARÁTSÁG, ami miatt most itt vagyunk, már negyed évszázada tart.

A tizenhárom hazai nemzetiség közös kulturális és közéleti lapjaként különleges küldetést vállalt magára a folyóirat: meg kellett mutatnia, hogy együttműködéssel és összefogással, a sokszínű nemzeti/nemzetiségi gyökerek gondozásával a lap címeként választott szó képes meghatározni az együttműködésünket.

Írók, költők, zenészek, képzőművészek és megannyi tehetséges, a nemzetiségi hagyományait gondozó személy ül most itt. Önök mindenkinél jobban tudják, hogy mennyi munka, erőfeszítés és odaadás kellett ahhoz, hogy ma együtt örüljünk ennek az évfordulónak.

Jókai Mór örökérvényű gondolatát felidézve: „A nép sokféle nyelven beszél, de egyforma szívvel szeret.”

A BARÁTSÁG folyóirat alapítói is magukénak vallották ezt, hiszen meglátták, hogy a hazánkban élő más-más nyelvet beszélő közösségek egyforma szívvel és sokoldalúan szeretnek. Szeretik és becsülik a kultúrájukat, a hagyományaikat, a velünk élő örökségüket, és nem félnek megosztani egymással ezt a gazdagságot.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Ahhoz, hogy megmaradjunk ebben a világban, szükségünk van egy közös akaratra. Caius Sallustius Crispus római politikus, történetíró gondolatát állítanám elénk megfontolásul: „A szilárd barátság alapja a jóban-rosszban közös akarat.”

Hiszem, hogy esetünkben ez a közös akarat nem más, mint gazdag kultúránk, a nemzetiségi tudat megőrzésével történő ápolása és gondozása, így szolgálva hazánk erősödését. Olyan elhatáro-

zás ez, amely nemcsak a közösségeink erősödését és együttműködését segíti elő, hanem példát mutat egész Európának arról, hogy miként lehet gondozni azokat a kulturális gyökereket, amelyek segíthetnek a helytállásban.

E közös kultúrának megőrzése mindannyiunk felelőssége! Nemcsak az időseké, de a fiataloké is! Ezért arra biztatom a fiatalabb nemzedékeket, hogy tanulják meg a nemzetiségi anyanyelvüket, ismerjék meg kultúrájukat, ne hagyják elveszni őseik identitását, hitét, hanem építsék be saját életükbe, mert ez szellemi gazdagságot jelent.

Ez a szellemi gazdagság pedig olyan érték és erőforrás, amely – az újszövetségi magvető példájával élve – jó földbe hullva sokszoros termést hozhat mindannyiunk életében.

A BARÁTSÁG folyóirat fenntartói, szerzői és minden munkatársa éppen ilyen magvető munkát végeznek, hiszen a közösségeket, az azok közötti kapcsolatot erősítve, egymás kölcsönös elfogadásáért s tiszteletért munkálkodnak. Ehhez a munkához pedig nem kívánhatok mást, mint töretlen lelkesedést és további sikeres évtizedeket!

Amíg a nemzetiségi építkezést a barátságos összhang légköre tölti be, amíg valóban sokféle nyelven, de egyforma szívvel tudunk szeretni, amíg a közös akarat határozza meg a munkánkat, amíg jól gondozzuk és továbbadjuk ezt a ránk bízott szellemi gazdagságot, addig valóban szilárd alapokra építhetünk.

Magyarország Kormánya számára különleges fontossággal bír, hogy a nemzetközileg is elismert nemzetiségpolitikánk olyan egységet, de színes egységet kovácsoljon, ami kiállja az idő próbáját. Bízom abban, hogy a nemzetiségekkel kialakított sikeres együttműködés a jövőben is ebben a szellemisségben folytatódhat.

Isten áldja Önöket!

Szalayné Sándor Erzsébet nemzetiségi ombudsmanhelyettes beszéde a BARÁTSÁG 25. évfordulóján

Tisztelt ünneplő közösségek! Tisztelt Képviselő Úr, Helyettes Államtitkár Úr, Elnök Asszonyok és Urak, Szószóló Asszonyok és Urak! Minden kedves vendég és kolléga!

Ha körbenéznek ebben a teremben, a mai nap három legfontosabb tényezőjét láthatják. Azokat a tényezőket, amiről, és akikről a mai ünnepségünk szól: a BARÁTSÁG folyóirat történetének 150 kiadott példányát, a soknemzetiségű és soknyelvű közösséget, amelynek összekovácsolódását a kiadvány következetes munkával az elmúlt 25 évben segítette – és a meghatódott főszerkesztőt. Kell-e ennél szebb látvány? Láttatok ezt magatok előtt huszonöt évvel ezelőtt Ember Máriával, kedves Éva?

Hálás feladat számomra a BARÁTSÁG szerepének és fontosságának méltatása, hiszen ez a kiadvány sokkal több, mint pusztán egy a számos médiatermék közül, amelyek jó része csak ritkán, kivételes esetben tudósít a hazai nemzetiségek életéről és kultúrájáról. Ez a folyóirat egy misszió és egy idealista álmom is volt egyben – amely úgy tűnik, napjainkra valóra vált. Hadd idézzem azokat a mondatokat, amelyekkel 1994. március 15. napján Mayer Éva és Ember Mária az első évfolyam első számát útjára bocsátották.

„A szabad sajtó napján, március 15-én indul útjára ez a folyóirat. Valóban a szabad sajtó, a szabad gondolat terméke: kigondoltuk, megcsináltuk. Már senki sem vonhatta össze a szemöldökét, nem tekinthetett ránk gondterhelten: »Node hogy képzelik ezt az elvtársnők?!«... Fölöttes hatóságunk sem lesz, mely aggályosan méricskélne, ugyan melyik hivatalos szemponttól térünk el s hány dekával...

Annál nagyobb a felelősségünk. Mert a szabadság: felelősség.

És a demokrácia: tanulási folyamat. Meg kell tanulnunk türelemmel viseltetni egymás iránt. Tudomásul venni, hogy mások – mások. Hogy a másság: szín, érték, s vállalható, vállalandó tulajdonság. Annyit már tudunk, hogy a felülről megkövetelt »egység« az egység látszata csupán; valódi egység csakis akkor jöhet létre, ha mindenki hangja szól a nagy kórusban.”

A huszonöt év olyan szakmai műhelyt és közösséget teremtett, amely negyed százada felvállalta azt az úttörő feladatot, hogy a rendszerváltást megelőző általános képtől eltérően a Magyarországon élő nemzetiségi közösségeket olyan államalkotó tényezőkként mutassa be, amelyek egymással, a többségi társadalommal és anyaországaikkal is folyamatos, élő, dinamikus kapcsolatokat ápolnak. A folyóirat Magyarország egyetlen olyan, évente hat alkalommal megjelenő lapja lett, amely valamennyi nemzetiség jelentősebb ünnepeiről, rendezvényeiről

beszámol, válogatást közöl képzőművészeti és irodalmi alkotásokból, aktuális összművészeti és tudományos teljesítményekből is. Épp ezért szinte természetes, hogy a mostani ünnepi alkalmat is a laphoz kötődő művészek irodalmi és zenei produkciói fogják színesíteni, ahogyan azt a meghívóban is jeleztük.

A BARÁTSÁG folyóirat a kisebbségpolitikai közélet alakításában is fontos szerepet tölt be, hiszen az évek folyamán a nemzetiségeket érintő állami intézkedésekkel kapcsolatban – különösen a jogszabályok, rendelkezések megjelenése kapcsán – rendszeresen megszólaltatott politikusokat, köztisztviselőket és nemzetiségi szakembereket, ezzel gyakorlati segítséget nyújtva a jogalkalmazók számára is. A folyóirat nyomtatott és elektronikus formában egyaránt hozzáférhető a magyarországi nemzetiségek számára éppúgy, mint ahogy eljut a többségi közösséghez. A magyar társadalom minden tagja, sőt a határon túli magyar közösségek tagjai is értesülhetnek általa a hazai nemzetiségi közélet színtereiről. A BARÁTSÁG ezzel hozzájárul az európai térség és az Európai Unió inkluzív társadalomépítéssel és interkulturális kompetenciák fejlesztésével kapcsolatos ajánlásának megvalósulásához is.

Nem túlzás azt állítani, hogy a BARÁTSÁG története egybeforrta Mayer Éva nevével, hiszen nem csak a mai napig felelős szerkesztője, hanem alapítója is a lapnak. Ember Máriával közös álmuk, hogy hozzájáruljanak a soknemzetiségű hazánk különböző népcsoportjai közötti megértés és elfogadás kialakulásához, valamint fenntartásához – gondolom és remélem: ma már tényként kezelhető s fenntartható valósággá vált.

Nem véletlen az sem, hogy tavaly Mayer Éva vehette át az ombudsmani intézmény által 2007-ben alapított Justitia Regnorum Fundamentum-díjat, amelyet minden évben egy-egy olyan személyiség kap, aki éveken keresztül különösen sokat tett a nemzetiségi jogokért. Éva évtizedek óta fáradhatatlanul, kiváló szakértelemmel és empátiával segíti a nemzetiségi kulturális jogok érvényesülését, kiemelkedő újságírói, szerkesztői és kultúraszervezési tevékenysége elismeréseként vehette át a díjat.

Külön öröm számomra, hogy a magyarországi nemzetiségek jogainak védelméért felelős ombudsmanhelyettesként mandátumom immár öt és fél éve alatt sikerült kiváló szakmai munkakapcsolatot kialakítanom a folyóirattal és személy szerint a szerkesztővel – valamint az őt mindenben fáradhatatlanul segítő férjével, Bajtai Lászlóval –, hiszen a BARÁTSÁG folyóirat volt az a lap, amely szinte va-

lamennyi rendezvényünkről és jogvédő tevékenységünkről beszámolt, és tette mindezt magas szakmai színvonalon.

„Sose felejtjük el, honnan jövünk” – szól Mayer Éva mottója, amelyet eddigi pályafutása során mindig szem előtt tartott: számára a nemzetiségek támogatása és képviselése a folyóirat hasábjain is a legfontosabb és legnemesebb cél. Bízom abban, hogy a BARÁTSÁG még sok évtizeden át betöltheti ezt a tudatosan vállalt missziót.

Szerencsére jó okunk van a BARÁTSÁG következő évfolyamainak megjelenésében bízni, hiszen a magyarországi nemzetiségi közösségek választott testületei és vezetői, valamint a Kormány is fontosnak tartják a folyóirat megjelenését, a szerzők és szerkesztők munkáját, s amikor arra szükség van, ezt anyagi támogatással is kifejezik. Így volt ez huszonöt évvel ezelőtt a lap indulásakor is, amikor az első lapszám megjelenését a korábban elhunyt Wolfart János és a tavalyi évben eltávozott Heinek Ottó által nyújtott „meghitelezett” támogatás segítette, és így van most is, hiszen 2018-ban az Országos Nemzetiségi Önkor-

mányzatok Szövetsége vált a lap kiadójává. A mai napig időszerű gondolattal búcsúzom – amely ugyancsak Mayer Évától és Ember Máriától származik:

„A kölcsönös megismerkedés elősegítheti a másság iránti ösztönös irtózás eloszlátását és megteremtheti egymás kölcsönös megbecsülésének légkörét. Hazánkban minden néprétegnek kijutott a történelmi megpróbáltatásokból, nincs közösség, amely megkíméltetett volna a sorscsapásoktól. Elzárkózásukban sokan hajlamosak lebecsülni mások történelmi sérelmeit, hajlamosak azt hinni, egyedül ők szenvedtek. Sajtójukban, anyanyelvükön ma már alapos és szavahihető dolgozatok jelennek meg a nehéz évekről, s folyóiratunk feladatának tekintjük, hogy ezekkel a tényekkel kölcsönösen megismertessük olvasóinkat – mégpedig a közös haza nyelvén.

Munkatársaim és a magam nevében is köszönöm az elmúlt huszonöt évben végzett állhatatos munkát mindazoknak, akik a lap megszületését, megmaradását s fejlődését segítették és segítik ma is! Kívánom, hogy a BARÁTSÁG eszméje hassa át nemzetiségi közösségeink együttműködését a következő évtizedekben is!

Mayer Éva felelős szerkesztő, BARÁTSÁG

Tisztelettel és nagy örömmel köszöntök Mindenkit, aki ma megtisztelte jubileumi ünnepségünket jelenlétével!

Köszönetet mondok az Alapvető Jogok Biztosa Hivatalának, személy szerint Szalayné Sándor Erzsébet nemzetiségi biztoshelyettesnek, hogy befogadta rendezvényünket, továbbá köszöntöm folyóiratunk szerzőit, barátait, olvasóit, előfizetőit és támogatóit.

Hogy milyen sok a 25 év, bizonyítja, hogy az indulásunk óta mennyi minden történt a nemzetiségek életében, ami visszatükröződik a folyóiratban is. Új jogintézmények keletkeztek, s itt kifejezetten az Országos Nemzetiségi Önkormányzatokra, az ombudsman hivatalára és az országgyűlési szószóló intézményére gondolok. Már országgyűlési képviselőnk is van, Ritter Imre személyében. Kéttannyelvű nemzetiségi oktatás, az országos önkormányzatok által működtetésre átvett nemzetiségi óvodák, iskolák, kulturális intézmények működnek, színházak alakultak, írók, költők, képzőművészek, zenészek, filmesek, koreográfusok jelentkeznek műveikkel, és hoznak létre új értékeket a nemzetiségi kultúrában.

A BARÁTSÁGnak minden nemzetiség összes hagyománya, valamint a kortárs nemzetiségi kultúrában – irodalomban, képzőművészetben, színházban, zenében, tudományokban, néprajzi kutatásban – keletkező értékek egyaránt fontosak voltak és maradnak. Egymás kultúrájának megismertetése, közvetítése – ezt fogadtuk meg az induláskor, ezt tesszük azóta is, kibővülve honlapunkkal (www.nemzetisegek.hu). Sikerült megtalálni azokat az egyetemi és főiskolai nemzetiségi műhelyeket, nem-

zetiségi kutatóintézeteket, romológiaiai tanszékeket, amelyekben szorgos kutatómunka folyt, írókat, költőket, műfordítókat, akik velünk együtt formálták a Barátságot és tették a nemzetiségi kultúra egyik fontos közvetítőjévé. Mi azt hirdettük, és így is gondoljuk, hogy a nemzetiségek kultúrája szerves része a magyar és az európai kultúrának.

Tisztelettel emlékezünk Ember Mária író, újságíróra ezen az ünnepen!

Akik nélkül ma nem ünnepelnénk itt, ők közvetlen munkatársaim: Hegedűs Sándor olvasószerkesztő, Szélpál Éva művészeti szerkesztő. Köszönöm, hogy figyelemmel, barátsággal támogattak a munkám során ez alatt a negyedszázad alatt.

A Miniszterelnökségnek külön is köszönjük a rendezvény támogatását!

Színes képösszeállításunk a hátsó borítón látható!